

В. С. Білецький

Лава

ЛАВА У геології Л. (від лат. *labes* - обвал, падіння) - рідкий або дуже в'язкий природ. силікат. розплав глибин. мас, що виливається або виштовхується на поверхню з тріщин у земній корі чи з кратерів вулканів. Вона переважно розжарена до 690-1200 °С, частково або повністю складається з розплавлених гірських порід. Від магми відрізняється відсутністю газів, оскільки вони звірюються під час виверження. Унаслідок застигання Л. утворюються ефузивні гірські породи, які формують лавові потоки, озера, плато, покриви. Найбільш розповсюджені - базальт., андезит., дацит. і ріоліт. Л.; існують також трахіт., фоноліт., пантелерит., комендит. і онгонітова. Розрізняють аа-Л. (Л., вивержена на суху земну поверхню); пахоехое (лавовий потік з хвилеподіб. склуватою поверхнею, часто скрученою в складки, іноді пальцеподібний, розділений на окремі струмені, нерідко з тунелями); подушк., кульову, еліпсоїдал., піллоу-Л. (Л., яка вилася під водою; є скупченням округлих «подушок» або «куль», втиснених одна в одну, або довгастих трубок, що сполучаються за допомогою шийок). Кисла Л. - Л., яка містить 65-75 % кремнезему, кремнієва - 53-62 % кремнезему. У гірн. справі Л. (від укр. Л., лавка - вид меблів, призначений для сидіння декількох осіб: горизонт. дошка чи декілька дощочок, прикріплених до вертикал. стояків, іноді - до стіни; учнів. або студент. похилий стіл зі закріпленням до нього сидінням) - підземна очисна виробка знач. протяжності (від декількох десятків до 250-400 м), один бік якої утворений масивом корисної копалини (вибоєм Л.), а другий - обваленими породами виробленого простору або стінкою закладал. матеріалу. Цей термін за аналогією з нім. «Sitzort» («сидяче місце») на тер. Рос. імперії вперше почали застосовувати у 19 ст. на Донбасі. Його виникнення пов'язане з тим, що у 18-19 ст. гірникам доводилося працювати у вибоях сидячи. В Україні Л. також називали: колегію суддів, що розглядали кримінал. справи (до серед. 18 ст.; донині збереглося поняття «Л. підсудних»); особливий бойовий лад і спосіб тактич. дій у козац. війську. Серед ін. значень - низка людей, об'єднаних навколо якоїсь проблеми,

спіл. ідеї або ін. певною організацією чи багато щільно розташ. предметів; значна кількість кого- (напр., мітингувальників, фанів), чого-небудь (зокрема каменепад, лавина), що стрімко, навально рухається суціл. масою.

Бібліографічний опис:

Лава / В. С. Білецький // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. - К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. - Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-52701>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).